

“Sağlık Yenilikçi Bir Bakış Açısı: Mobil Sağlık” Raporu

ÖZET BULGULAR

Dünya Sağlık Endeksine (WHO, 2012) bakıldığında, sağlıkla ilgili küresel sorun listesinin başında aşağıdaki üç konunun yer aldığını görmekteyiz:

- Sağlık harcamaları hemen tüm ülkelerde yüksek olup GSMH’nin % 4’ü ile % 12’si arasında değişiklik göstermektedir (Worldbank, 2014) ve gelecek projeksiyonları da umut verici değildir. Dünyada 2013 senesinde sağlığa 7.2 trilyon ABD doları harcadığı, bunun da dünya GSMH’sinin % 10,6’sına denk geldiği görülmektedir. 2018’e kadar bu harcamaların yıllık % 5,2 artışla 9.3 trilyon ABD dolarına yükseleceği tahmin edilmektedir (Deloitte, 2015).
- Bu yüksek harcamaya rağmen hizmet kalitesi ve hizmete erişim beklenen düzeylerde değildir. Hem hastalarda, hem sağlık çalışanlarında memnuniyet düzeyleri düşüktür.
- Sağlık çalışanlarının sayısı olması gerekenin altındadır. Hemen her ülkede doktor ve hemşire açığı vardır.

Yukarıda bahsedilen sorunlarla başa çıkmak ve çözümleri hayata geçirebilmek için kullanabileceğimiz en önemli fırsatlardan biri mobil sağlık uygulamalarıdır.

Mobil sağlık, daha hızlı ve iyi bir tedaviyi olanaklı kılmak ve sağlığın korunmasını artırmak amacıyla mobil cihazların etkin bir şekilde sağlık verisi toplamasını ve sağlık durumunu takip etmesini sağlar.

Toplanan bu veri, doktorların hastalarının durumu ile ilgili daha iyi teşhis koymalarını ve en iyi tedaviyi seçerek uygulamalarını, bireylerin de tıbbi verilerine ulaşarak veya kullandıkları ilaçla ilgili hatırlatmalar alarak kendi sağlıkları ile ilgili karar sürecine katılmalarını sağlar.

Mobil sağlık; toplumu bilinçlendirme, hastalıklar hakkında uyarılarda bulunma ve yönlendirme amaçlı SMS mesajlarından, görüntülü telekonsültasyon ve teleziyaret uygulamalarına; cep telefonundan veya internet sitesinden randevu almaktan, taşınabilir veya giyilebilir cihazlardan tıbbi verilerin gönderilmesine; bireyin akıllı telefon uygulamaları ile kendine renk körlüğü testi uygulamasından, uzaktan kronik hastalık yönetimine kadar çok geniş bir yelpazede uygulama alanı bulmaktadır. Mobil sağlık hem gelişmekte olan hem de gelişmiş ülkelerde yaygınlaşmaktadır.

İstanbul

Meşrutiyet Caddesi,
No:46 Tepebaşı 34420
İstanbul - Türkiye
T +90 (212) 249 19 29
F +90 (212) 249 13 50
E tusiad@tusiad.org

Ankara

İran Caddesi No: 39/4
Gaziosmanpaşa 06700
Ankara - Türkiye
T +90 (312) 468 10 11
F +90 (312) 428 86 76
E ankoffice@tusiad.org

Brüksel

Avenue des Gaulois, 13
B - 1040 Brussels
T +32 (2) 736 40 47
F +32 (2) 736 39 93
E bxoffice@tusiad.org

Washington, D.C.

2101 L Street NW, Suite 800
Washington, DC 20037 - USA
T +1 (202) 776 77 70
F +1 (202) 776 77 71
E usoffice@tusiad.org

Berlin

Märkisches Ufer, 28
Berlin 10179 Germany
T +49 (30) 28 878 6300
F +49 (30) 28 878 6399
E berlinoffice@tusiad.org

Paris

33, rue Galilée 75116
Paris - France
T +33 (1) 44 43 55 35
F +33 (1) 44 43 55 46
E parisoffice@tusiad.org

Londra

26 Dover Street, London, W1S 4LY
T: + 44 207 763 71 03
F: + 44 207 763 71 01
E: tusiadlondon@tusiad.org

Pekin

European Union Chamber of
Commerce in China
Beijing Lufthansa Centre
Office C-319, 50 Liangmaqiao Road,
Chaoyang District Beijing 10025 P.R. China
T +86 (10) 6462 2066 ext. 65/51
F +86 (10) 6462 320
E tusiad.china@europeananchamber.com.cn

Mobil sağlığın beklenen etkilerini aşağıdaki gibi özetleyebiliriz:

- Daha iyi teşhis ve tedavi,
- Kendi sağlıkları ile daha fazla ilgili bireyler ve daha sağlıklı yaşam biçimleri,
- Artan koruyucu sağlık uygulamaları,
- Kronik hastalıkların daha etkin takibi,
- Daha etkin ve sürdürülebilir bir sağlık sistemi,
- Sağlık çalışanları için, bilgiye erişim ve analiz etmek için harcanan zamandan % 30 tasarruf (Hoyt ve Yoshihashi, 2014),
- Daha az hastane yatışı ihtiyacı nedeniyle maliyetlerde azalma.

Günümüzde küresel olarak 6 milyarı aşkın cep telefonu ve 2 milyarı aşkın akıllı telefon sahipliği, gelecekte mobil sağlığın, sağlığın iyileştirilmesinde en önemli araçlardan biri olacağı konusunda sağlık dünyasını cesaretlendirmektedir. Mobil sağlık sektörünün pazar büyüklüğünün 2017 senesinde 26 Milyar ABD Doları olacağı tahmin edilmektedir. 2017 senesinde 3,4 milyar insanın akıllı telefon sahibi olacağı ve bunların en az yarısının sağlık uygulaması kullanacağı düşünülmektedir (Research2Guidance, 2013).

Mobil sağlık pazarının önündeki engellere baktığımızda şu sorunlar karşımıza çıkmaktadır: Yeni bir uygulama olduğundan henüz elimizde anlamlı etki/fayda analizlerinin olmaması, yeterli sayıda ve derinlikte pilot proje yapılamamış olması, doktorlarda ve hastalarda ciddi bir davranış değişikliği gerektirmesi, ekosisteminin yeterince gelişkin olmaması, standartların eksikliği, veri güvenliği ve mahremiyeti sorunları ve konunun finansal boyutu.

Konuya Türkiye perspektifinden baktığımız zaman, mobil sağlık uygulamalarının ve pazarın henüz toplumsal amaçlara yeterince hitap edemediği ve sürdürülebilir iş modellerinin ve finansal çözümlerin henüz üretilmediği gözlemlenmektedir. Bununla beraber konu hakkında Sağlık Bakanlığının ve Sosyal Güvenlik Kurumunun kurumsal bir takım çözümler üzerinde çalıştığını, belediyelerin kendi bölgelerinde sağlıklı yaşam ve hastalık yönetimi üzerine bir takım uygulamaları hayata geçirdiğini, başta mobil iletişim (GSM) operatörleri olmak üzere sınırlı sayıda mobil sağlık şirketinin değişik çözümleri ile pazarda hizmet verdiklerini görmekteyiz.

Sağlık giderleri gittikçe artan Türkiye’de, mobil sağlık uygulamalarının yaygınlaşmasının, hem sağlığın korunması hem de sağlık giderleri üzerindeki olumlu etkisi nedeniyle ülke menfaatine olacağına inanıyoruz. Mobil sağlık ile;

- SMS bilgilendirmeleri sayesinde özellikle kırsal kesimde salgın önlemi, ana-çocuk sağlığı, hamile takibi, aşılama gibi birçok konuda bilgilendirme, farkındalık yaratma ve bilinçlendirme çalışmaları yapılabilir.

İstanbul
Meşrutiyet Caddesi,
No:46 Tepebaşı 34420
İstanbul - Türkiye
T +90 (212) 249 19 29
F +90 (212) 249 13 50
E tusiad@tusiad.org

Ankara
İran Caddesi No: 39/4
Gaziosmanpaşa 06700
Ankara - Türkiye
T +90 (312) 468 10 11
F +90 (312) 428 86 76
E ankoffice@tusiad.org

Brüksel
Avenue des Gaulois, 13
B - 1040 Brussels
T +32 (2) 736 40 47
F +32 (2) 736 39 93
E bxloffice@tusiad.org

Washington, D.C.
2101 L Street NW, Suite 800
Washington, DC 20037 - USA
T +1 (202) 776 77 70
F +1 (202) 776 77 71
E usoffice@tusiad.org

Berlin
Märkisches Ufer, 28
Berlin 10179 Germany
T +49 (30) 28 878 6300
F +49 (30) 28 878 6399
E berlinoffice@tusiad.org

Paris
33, rue Galilée 75116
Paris - France
T +33 (1) 44 43 55 35
F +33 (1) 44 43 55 46
E parisoffice@tusiad.org

Londra
26 Dover Street, London, W1S 4LY
T: + 44 207 763 71 03
F: + 44 207 763 71 01
E: tusiadlondon@tusiad.org

Pekin
European Union Chamber of
Commerce in China
Beijing Lufthansa Centre
Office C-319, 50 Liangmaqiao Road,
Chaoyang District Beijing 10025 P.R. China
T +86 (10) 6462 2066 ext. 65/51
F +86 (10) 6462 320
E tusiad.china@europeanunionchamber.com.cn

• Yerel olarak üretilecek kolay kullanımlı akıllı telefon uygulamaları ve oyunlaştırma yazılımları sayesinde, gelecek nesillerin, sağlıkları hakkında daha bilinçli bireyler olarak yetiştirilmeleri ve böylece sağlık okuryazarlığının geliştirilmesi sağlanabilir.

• Ülkemizde yaşayan 22 milyon kronik hastaya (Sağlık Bakanlığı, 2013) uzaktan hastalık yönetimi uygulamaları sayesinde, sürekliliği olan, daha kaliteli sağlık hizmeti verilebilir.

• Türkiye’de üretilecek taşınabilir ve giyilebilir cihazlar/sensörler, Türkiye’nin 2023 hedefleri bağlamında istihdama ve üretime önemli katkılar sağlayabilir.

Mobil sağlık veya kısaca mSağlık uygulamaları sağlığa değişik katmanlarda destek ve kalite sağlayan yeni iş modellerini bünyesinde barındırmaktadır. Türkiye’nin de gecikmeksizin bu iş modellerini kendi sağlık politikaları içine adapte etmesi gerekmekte, bunun da hızlı ve etkin bir şekilde gerçekleşmesi için kamu ve özel sektörün birlikte hareket etmesi önem arz etmektedir.

Türkiye’de mobil sağlık iş modellerinin sağlıklı gelişimi için kamu, özel sektör ve sivil toplum kuruluşlarından beklenenler şöyle özetlenebilir:

- Stratejik planlamalara mSağlık alanına özgü hedefler konulmalı, stratejik plan ve yol haritası çizilmeli ve devlet desteği sağlanmalıdır.
- Pilot projeler yaygınlaştırılmalı, başarılı pilot projeler vakit kaybetmeksizin uygulama projesi haline getirilmelidir.
- mSağlıkta Kamu-Özel Sektör Ortaklığı (PPP) mümkün kılınmalıdır.
- mSağlık iş modellerinin geliştirilmesi, mSağlık uygulaması için SGK tarafından geri ödeme faslı konması ve özel sağlık sigorta firmalarının ilgisinin mSağlık alanına çekilmesi önemlidir.
- mSağlıkta kullanılacak taşınabilir ve giyilebilir tıbbi teknolojilerle ilgili teşvikler konulmalı, ArGe projeleri desteklenmeli, akıllı telefon uygulamalarının kullanılması özendirilmelidir.
- Sadece hastalıklarla ilgili değil sağlıklı kalma ile ilgili (wellness) de teknolojiler, uygulamalar, kullanım modelleri özendirilmelidir.
- Sağlık Bakanlığı’nın Ulusal Elektronik Sağlık Kaydı ve Kişisel Sağlık Kaydı altyapısını kurması ve standartları belirlemesi, bu konuda özel sektörün veri üretimi ve saklaması koşullarını yayınlaması gerekmektedir.
- mSağlık çözümlerinde güvenlik ve mahremiyeti koruyacak önlemlerin alınması gereklidir.
- Ülkedeki iletişim altyapısının güçlendirilmesine devam edilirken, mSağlık hakkında hem kamuoyuna hem de sağlık çalışanlarına yönelik tanıtım, farkındalık yaratma ve bilinçlendirme çalışmaları yapılmalıdır.
- Oyunlaştırma uygulamaları kullanılarak halkın sağlık okuryazarlığı geliştirilmelidir.

İstanbul

Meşrutiyet Caddesi,
No:46 Tepebaşı 34420
İstanbul - Türkiye
T +90 (212) 249 19 29
F +90 (212) 249 13 50
E tusiad@tusiad.org

Ankara

İran Caddesi No: 39/4
Gaziosmanpaşa 06700
Ankara - Türkiye
T +90 (312) 468 10 11
F +90 (312) 428 86 76
E ankoffice@tusiad.org

Brüksel

Avenue des Gaulois, 13
B - 1040 Brussels
T +32 (2) 736 40 47
F +32 (2) 736 39 93
E bxloffice@tusiad.org

Washington, D.C.

2101 L Street NW, Suite 800
Washington, DC 20037 - USA
T +1 (202) 776 77 70
F +1 (202) 776 77 71
E usoffice@tusiad.org

Berlin

Märkisches Ufer, 28
Berlin 10179 Germany
T +49 (30) 28 878 6300
F +49 (30) 28 878 6399
E berlinoffice@tusiad.org

Paris

33, rue Galilée 75116
Paris - France
T +33 (1) 44 43 55 35
F +33 (1) 44 43 55 46
E parisoffice@tusiad.org

Londra

26 Dover Street, London, W1S 4LY
T: + 44 207 763 71 03
F: + 44 207 763 71 01
E: tusiadlondon@tusiad.org

Pekin

European Union Chamber of
Commerce in China
Beijing Lufthansa Centre
Office C-319, 50 Liangmaqiao Road,
Chaoyang District Beijing 10025 P.R. China
T +86 (10) 6462 2066 ext. 65/51
F +86 (10) 6462 320
E tusiad.china@europeanchamber.com.cn

“Özet Bulgular”da atıf yapılan kaynaklar:

WHO, 2012. *World Health Statistics 2012.* Haziran 2012

Deloitte, 2015. *2015 Global Healthcare Outlook: Common Goal, Competing Priorities.*

Worldbank, 2014. *Health Expenditures by Countries.* Son Erişim Tarihi: 14 Mart 2016

<http://data.worldbank.org/indicator/SH.XPD.TOTL.ZS>

Hoyt ve Yoshihashi, eds. 2014. *Health Informatics: Practical Guide For Healthcare And Information Technology Professionals (Sixth Edition).* Informatics Education, Haziran 2014

Research2Guidance, 2013. *The Mobile Health Global Market Report 2013–2017: The Commercialization of the mHealth Applications (Vol.3).* Mart 2013

Sağlık Bakanlığı, 2013. *Türkiye Kronik Hastalıklar ve Risk Faktörleri Sıklığı Çalışması.* Sağlık Bakanlığı Yayın No: 909, Ankara, Aralık 2013.

İstanbul

Meşrutiyet Caddesi,
No:46 Tepebaşı 34420
İstanbul - Türkiye
T +90 (212) 249 19 29
F +90 (212) 249 13 50
E tusiad@tusiad.org

Ankara

İran Caddesi No: 39/4
Gaziosmanpaşa 06700
Ankara - Türkiye
T +90 (312) 468 10 11
F +90 (312) 428 86 76
E ankoffice@tusiad.org

Brüksel

Avenue des Gaulois, 13
B - 1040 Brussels
T +32 (2) 736 40 47
F +32 (2) 736 39 93
E bxloffice@tusiad.org

Washington, D.C.

2101 L Street NW, Suite 800
Washington, DC 20037 - USA
T +1 (202) 776 77 70
F +1 (202) 776 77 71
E usoffice@tusiad.org

Berlin

Märkisches Ufer, 28
Berlin 10179 Germany
T +49 (30) 28 878 6300
F +49 (30) 28 878 6399
E berlinoffice@tusiad.org

Paris

33, rue Galilée 75116
Paris - France
T +33 (1) 44 43 55 35
F +33 (1) 44 43 55 46
E parisoffice@tusiad.org

Londra

26 Dover Street, London, W1S 4LY
T: + 44 207 763 71 03
F: + 44 207 763 71 01
E: tusiadlondon@tusiad.org

Pekin

European Union Chamber of
Commerce in China
Beijing Lufthansa Centre
Office C-319, 50 Liangmaqiao Road,
Chaoyang District Beijing 10025 P.R. China
T +86 (10) 6462 2066 ext. 65/51
F +86 (10) 6462 320
E tusiad.china@european-chamber.com.cn